

Inhoud

Inhoudsopgave.....	3
Aan onze lezers	4
Openingswoord van Frederik op 15 augustus	5
Klanken uit Spanje.....	10
Vreugde en dankbaarheid - Jo	15
Vieringen Charles de Foucauld - Brussel.....	17
Vrouwen die sporen nalaten - Colombia	25
De hoop voelbaar en zichtbaar - Venezuela	29
Afscheid in Venezuela - Lucretia	31
Het kleine meisje hoop – Antwerpen	35
Verhuis Mimosastraat – Gent	41
Nog even praktisch.....	44

Aan onze lezers,

We zijn aan het einde van het jaar 2016. Voor ons was het een bijzonder jaar met een “gouden randje” rond onze Fraterniteitsgeschiedenis.

Voor de grote Foucauldfamilie was het eveneens een bijzonder jaar: allen die in Charles de Foucauld inspiratie vinden herdachten zijn sterfdag op 1 december, 100 jaar geleden. Enkele echo's van deze twee grote vieringen kunt u lezen in dit nummer.

Nu naderen we het innig-mooie feest van kerstmis, het feest van de menswording van de Liefde. Hoeveel leed we ook dagelijks zien en meemaken, er zijn nóg meer tekens van hoop en kleine, reddende daden vol meeleven met onze medemensen-in-nood.

Laat ons blijven geloven in de kracht van het onooglijk kleine... want, ja “ dat maakt het verschil”.

Een paar kleine zusters vertellen er iets over.

Aan allen een zalig kerstfeest en een vredevol 2017!

OPENINGSWOORD VAN FREDERIK OP 14 AUGUSTUS.

*Frederik Tack en Marc Deconinck waren de inspirators en grotendeels ook de uitvoerders van de tentoonstelling rond “**50 jaar Fraterniteit kleine zusters van Nazaret**” die op het feest van 15 augustus bezocht kon worden. Veel mensen vonden het spijtig dat ze deze tentoonstelling niet grondiger konden bekijken, omdat de tijd tekort was om lang stil te staan bij het evocatieve materiaal dat in 6 lokalen te bekijken was.*

Op de vooravond kregen wij, de kleine zusters, samen met hen die ooit als kleine zusters een tijdlang meebouwden aan de Fraterniteit de kans om de tentoonstelling te openen en te bekijken.

Bij die gelegenheid sprak Frederik een openingsrede uit. Ze zal ons helpen om in gedachten nog eens de lokalen te doorlopen.

Lieve kleine zusters, beste medewerkers aan het jubelfeest van de Fraterniteit, beste gewezen zusjes.

Er is mij gevraagd om iets te vertellen over de hoe en het wat van de tentoonstelling. Marc en ikzelf werden de laatste weken door de kleine zusters vaak benoemd als DE kunstenaars. Maar zoals het in de krant van donderdag laatst stond: wie realiseert de meest onmogelijke kunstwerken? De krant geeft als antwoord: “tussen droom en daad, staat de fikser paraat”. Bij deze tentoonstelling is het niet anders. De vele ideeën die we hadden zijn maar kunnen gerealiseerd worden dank zij vele

fikers, vele handen. We denken hier aan Marc Brunain, voor de elektriciteit, aan Ignace en Tim Ghyoot voor heel wat 'houtwerk', aan handige tips van Marc Steyaert en anderen, en vooral aan de veelzijdige inbreng en het geduldige werk van vele kleine zusters. Zonder jullie allen zouden onze ideeën hier niet getoond kunnen worden. Waarvoor onze grote dank.

Waarom wilden we onze schouders zetten onder dit gebeuren? Natuurlijk omwille van de vriendschap mét en de vriendschap ván vele kleine zusters die we in de loop der jaren hebben leren kennen. Maar onze drijfveer zit dieper. Ik wil twee redenen even belichten.

Ten eerste: we willen voldoen aan een oproep van Jezus in de Bergrede waar Hij zegt: “Gij zijt het licht der wereld. Men steekt toch niet een lamp aan om ze onder de korenmaat te

zetten, maar men plaatst ze op de standaard zodat ze licht geeft voor allen die in huis zijn.” Iedereen mag zien wie jullie zijn, hoe jullie leven, wat jullie doen.

Ten tweede zijn we al vele, vele malen ontroerd geworden door jullie omgang met alle soorten mensen. Elke andere mens mag er bij jullie zijn in zijn of haar anders-zijn vanuit jullie geloof dat in elke andere de totaal Andere, de Andere met hoofdletter aanwezig komt. Zo creëren jullie een plek van warmte en schoonheid midden onze soms onherbergzame wereld. Jullie zijn als een 'tache de beauté' op het pokdalige gezicht van onze moeder aarde.

Wat zullen jullie zien in deze tentoonstelling? We kunnen beschikken over de gehele benedenverdieping van de school, dit zijn vijf klaslokalen én de turnzaal. Samen met de kapel van de kleine zusters zijn dit zeven plaatsen, en we vragen de toeschouwers dus een parcours te volgen via zeven lokalen.

De eerste twee lokalen laten de geschiedenis van de Fraterniteit zien: hoe het begon met vijf kleine zusters op 8 september vijftig jaar geleden. Je ziet daar ook iets over hun inspiratie in het eerste lokaal.

In het tweede lokaal tonen we hoe hun avontuur veel weerklank vond en de kleine zusters liet uitzwermen over de gehele wereld.

De derde klas wil een inkijk geven in het leven van de Fraterniteit zelf (dagordes, planning, vorming, ontspanning, organisatie).

In de twee volgende lokalen tonen we twee wezenskenmerken

van de Fraterniteit, nl. de gastvrijheid en de vriendschap binnen kerk en buurt en familie.

De grote turnzaal is helemaal gewijd aan de verschillende werkplaatsen waar kleine zusters actief waren en nog actief zijn. We besluiten in de kapel, het spirituele hart van de Fraterniteit.

Hoe hebben we dit alles opgesteld? En vooral **waarom zo** en niet anders? Wij willen dat de toeschouwers zich aangesproken weten in hun hele persoon: hoofd, hart en geloof. Bij momenten zal het lezen en bekijken van foto's en teksten het verstand prikkelen en voeden. Op andere momenten en plaatsen willen we vooral dat de toeschouwers geraakt worden in hun hart. En doorheen alles bieden we ook voedsel aan voor het geloof.

Doorheen de tentoonstelling loopt er letterlijk een rode draad, nl. een lint dat vertrekt in de eerste klas bij het eerste adres van de kleine zusters (toen de Reinaertstraat nummer 90) en dat eindigt in de kapel met op dat lint meer dan drieduizend namen van mensen die het pad van de kleine zusters hebben gekruist en die meegedragen worden in hun gebed.

Om te eindigen nog dit: je zult als toeschouwer worden overrompeld door indrukken, verhalen, gegevens, geluiden allerhande. Laat het maar over jullie heen gaan.

In aanloop naar de tentoonstelling zag ik Lut op een bepaald moment met een stapel mappen, allemaal gevuld met nota's en verslagen van vormingsmomenten doorheen de jaren. De commentaar hierbij was: dat hebben we niet allemaal onthouden. Is dat belangrijk?

Hierbij denk ik aan een beeld dat broeder Daniël van Westvleteren ooit gebruikte i.v.m. de vele gebeden en lezingen die de monniken hele dagen over zich heen krijgen. Hij zei: vergelijk het met een douche. Niet elke druppel raakt je lichaam en niet elke druppel voel je, maar alle druppels samen zijn wel nodig voor de douche.

Dus, ik nodig jullie uit voor een douche!

KLANKEN VANUIT SPANJE

Tot onze grote vreugde kwamen vrienden uit Spanje met ons meevieren. Zij behoren tot de fraterniteit “Comunidad de Jesús”. De leden van deze fraterniteit hebben ons, de kleine zusters in Barcelona, steeds met raad en daad en hechte vriendschap bijgestaan, vooral in ons zoeken naar woningen en werk.

Hieronder volgt de vertaling van het artikel dat Josep Calvet en Assumpció Raventós (Barcelona) publiceerden in “Més a prop”, tijdschrift van de Comunidad de Jesús in Spanje.

Viering in Gent (Vlaanderen, België) van de vijftigste verjaardag van de stichting van de kleine zusters van Nazaret.

Op 8 september werd 50 jaar geleden de Fraterniteit van de kleine zusters van Nazaret gesticht, een religieuze gemeenschap die tot de spirituele familie behoort van de zalige broeder Charles de Foucauld.

Gesticht in Gent, door Lieve Cosyns, samen met vier andere jonge vrouwen, zijn ze nu met tweeënveertig kleine zusters. Ze leven verspreid over zes landen: België, Frankrijk, Libanon, Spanje, Venezuela en Colombia.

Deze gemeenschap ontstond uit de ontmoeting van de “spiritualiteit van de menswording” in de wereld van de arbeid, in de VKAJ, en de spiritualiteit van Charles de Foucauld, de “universele kleine broeder”. Hun voorbeeld is de Familie van Nazaret. Een familieleven in kleine fraterniteiten, open en onthelend en gedragen door gebed. In die geest verlangen ze ook te werken, in fabrieken, ateliers en overal waar

eenvoudige mensen leven en werken. Contemplatieven in de wereld.

Om deze belangrijke verjaardag te vieren kwamen alle kleine zusters samen en nodigden familie, vrienden en burens uit op zondag 15 augustus, feest van Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart, voor de eucharistische dankviering in de parochie van Sint-Jan Baptist te Gent.

De viering werd voorgegaan door de bisschop van Gent, Mgr. Luc Van Looy, in concelebratie met enkele bevriende priesters van de kleine zusters.

De parochie Sint-Jan Baptist is gelegen in een wijk met veel migranten en is een geliefde plaats van de kleine zusters: de eerste fraterniteit en het algemeen huis zijn er gevestigd. De mooi verlichte en versierde kerk zat volledig vol. Ongeveer 1000 mensen namen deel aan de feestelijke viering.

Na de eucharistieviering konden we genieten van een goed georganiseerd gemeenschapsmaal. Onder een grote tent op de speelplaats van de parochieschool was er plaats voor iedereen, zelfs voor de kleinsten waren een speciale ruimte en activiteiten voorzien.

Het feest werd verder gezet met een bezoek aan de tentoonstelling die liep vanaf de schoolpoort doorheen de verschillende schoollokalen tot in de kapel van de fraterniteit.

De tentoonstelling presenteerde de ganse geschiedenis van de Fraterniteit, vanaf het begin tot op vandaag. Elk lokaal toonde een ander accent: het kleine begin in 1966; de uitbreiding; het dagdagelijkse Nazaret beleefd als een kleine familie; het leven met een "open deur"; de verbondenheid in leven en werk; de arbeid in solidariteit en dienstbaarheid; om te eindigen in de kapel, in de intimiteit met Jezus.

Iedere ruimte had een eigen aangepaste sfeer en elk thema werd geïllustreerd met opnames, diavoorstellingen, uitbeeldingen en veel foto's, veel gezichten van vrienden en

Dit lint liep tot in de kapel van de fraterniteit, en eindigde daar in een grote open hand, teken van onthaal, en verwijzing naar God in wiens handpalm al onze namen geschreven staan. Wij werden er uitgenodigd tot een persoonlijk stiltemoment.

13

Er rest ons nog te zeggen dat de “Comunidad de Jesús” een gedenkplaat schonk waarop het gebed van overgave in het Nederlands, het gelaat van Charles de Foucauld en het dorp Tarrés gegraveerd staan.

En we vergeten nog het feestelijk einde: “un carnavalito”, een typische, wervelende dans gebracht door de Colombiaanse kleine zuster.

Dank kleine zusters, we hebben van die dag genoten, dank dat we dit mochten meemaken. We hopen aan onze lezers het diepe gevoel te kunnen overbrengen van de familieverbondenheid die we mochten zien en beleven.

**Vreugde en Dankbaarheid:
de hoofdtinten van ons jubileumfeest op 15 augustus**

Toen we meer dan een jaar terug de grote lijnen voor het feest begonnen uit te tekenen was één wens duidelijk: op die 15de augustus moest DANKBAARHEID EN VREUGDE doorklinken.

Toen we ons 25 jarig bestaan vierden waren we volop in expansie en iedereen van ons blaakte van gezondheid en had krachten te over.

Nu, nog eens 25 jaar later, was dit wel enigszins anders. De krachten, ja die zijn niet meer dezelfde, maar toch vonden we het meer dan de moeite waard om ons jubileum te vieren. De vreugde die wij in ons leven ervaren en de dankbaarheid om het 'grote' dat God met ons verricht...dat mocht getoond worden! Het hoé, dat moest gezocht worden en ... er kwamen antwoorden en handen vol hulp.

Van bij het begin waren mensen van buiten de Fraterniteit mee betrokken in de opbouw van het feest. Denken we aan Marc en Frederik die de auteurs van de tentoonstelling waren en aan Marc Steyaert en Eva die actief deelnamen in het denken werkgroepje rond de feestelijkheden. Toen we op het punt kwamen dat er veel helpende handen nodig waren kwamen er weer andere mensen opdagen: vrienden van de groep "Oase", Ignace, Tim, Gino, Roger... familieleden en nog heel wat andere mensen die hun handigheid, creativiteit en krachten aanboden.

En op 15 augustus liep alles van een leien dakje omdat iedereen boordevol goede wil was en het spreekwoordelijke steentje wilde bijdragen om er één groot vreugdefeest van te maken.

DANK, WEL DUIZENDMAAL VOOR ALLE HULP, voor de samenwerking met zoveel mensen, dank aan iedereen die op welke manier dan ook een handje toestak, een goed woord sprak, een kleine regeling trof of eenvoudigweg de vreugde groter maakte door op 15 augustus aanwezigheid te zijn.

Het was een dag dat we samen “familie” vormden, verbondenheid beleefden, en... bouwden aan het Rijk van Liefde.

Jo

Brussel

CHARLES DE FOUCAULD BLIJFT INSPIREREN 1 DECEMBER 1916 - 1 DECEMBER 2016 HERDENKINGSVIERINGEN

Begin september 2015 begonnen we samen te zoeken rond de vraag: “Hoe gaan we de 100ste verjaardag van de sterfdag van Charles de Foucauld samen als één Foucauldfamilie vieren?”

In België zijn van de grote Foucauldfamilie volgende groepen aanwezig: de Nederlandstalige, de Franstalige en de Duitstalige Seculiere Fraterniteit Charles de Foucauld, l’Union-Sodalité, Fraterniteit Charles de Foucauld, de Nederlandstalige en Franstalige priesterfraterniteit Jesus Caritas, de kleine broeders van Jezus, de kleine zusters van Jezus, de kleine broeders van ’t Evangelie, de kleine zusters van ’t Evangelie en de kleine zusters van Nazaret.

De opening van dit herdenkingsjaar gebeurde op 13 november 2015, 10 jaar na de zaligverklaring van broeder Charles, en de sluiting vond plaats op 1 december 2016, honderd jaar na zijn dood. Op die twee dagen was er de wereld rond, op het zelfde uur plaatselijke tijd, een aanbiddingsuur voorzien. Dit gaf een enorm gevoel van universaliteit, van familieverbondenheid, over tijd en plaats heen.

Op 10 september 2015 had er in onze fraterniteit in Brussel een eerste startvergadering plaats, waarop elke familietak vertegenwoordigd was. Van daaruit werd een stuurgroep opgericht, een denkgroep mogen we zeggen. We kwamen heel regelmatig samen en er groeiden verschillende concrete

werkgroepen: groep zaal, groep getuigenissen en groep eucharistieviering.

We kozen als thema voor dit jaar:” **Charles de Foucauld, man van relaties...universele broeder**”.

We willen graag wat meer vertellen over twee topmomenten.

Op 20 november in Brussel in de zaal Lumen, konden de 450 aanwezigen, de figuur van Charles de Foucauld beter leerden kennen, in een eenakter geschreven door de regisseur en muzikant Francesco Agnello en gebracht door de acteur Fitzgerald Berthon. De muzikale begeleiding van Francesco met een Hang Solo en het grote acteurstalent van Fitzgerald voerden ons mee in het leven, de gedachten en de geschriften van broeder Charles. De betrokkenheid van de acteur en het publiek was groot, daar hij tijdens de voorstelling, die 1u15 min. duurde, verschillende keren de zaal inging en het publiek interpelleerde. Zij kregen dan ook een overdonderend applaus dat uitdeinde in een staande ovatie en ... in een groot aantal inschrijvingen voor 3 december, om nóg beter deze man van relaties te leren kennen.

In onze fraterniteit van Brussel, zoals ook in andere fraterniteiten, wilden wij het slotmoment van deze bijzondere herdenking niet zo maar laten voorbijgaan. Daarom nodigden wij op 1 december, de sterfdag van broeder Charles, onze vrienden en burens uit in onze fraterniteit om dit samen te gedenken en te vieren.

We begonnen in de namiddag om 17u met een aanbiddingstijd, geïnspireerd door de geschriften van broeder Charles, om af te sluiten met een eucharistieviering waarin priester Guido Vandeperre voorging. We lieten ons leiden door

een tekst van Madeleine Delbrêl , die uitdrukt wie Charles de Foucauld voor haar was:

« Charles de Foucauld leerde ons volmaakt tevreden te zijn op een kruispunt van het leven geplaatst te worden, bereid om ieder die langskomt lief te hebben, en door hem al wie in deze wereld lijdt en verloren is en in duisternis ronddwaalt. Hij leerde ons dat in deze schitterende gratuïteit een soevereine vruchtbaarheid schuilgaat; dat de beste manier om iemand ergens op aarde te redden hierin bestaat dat wij leren liefhebben, telkens opnieuw, tegen beter weten in, ook als wij niet zien wat wij doen. »

We waren die avond met 19 mensen samen en de Heer plaatste ons ook op dit kruispunt van het leven, met de stille vraag om bereid te zijn ieder die wij ontmoeten, lief te hebben, om te leren liefhebben, telkens opnieuw, tegen beter weten in, ook als wij niet zien wat we doen, om in vertrouwen

aan de Heer alle mensen aan te bieden voor wie wij er willen zijn en om ze aan zijn barmhartige Liefde toe te vertrouwen.

We sloten deze avond af met een broodmaaltijd, als één grote familie samen. Broeder Charles had ons samengebracht! Elk kreeg nog een symbooldoosje mee met zaadjes om te planten en vruchten te laten dragen: de zaadjes van liefde, met hartjes om overal rond te strooien en twee teksten om te bewaren : de tekst van Madeleine Delbrêl en een tekst van broeder Charles:

“De liefde bestaat erin, niet dat men voelt dat men bemint maar dat men wil beminnen: wanneer men wil beminnen, bemint men; als men bovenal wil beminnen, dan bemint men bovenal !”(Aan Louis Massignon 15 juli 1916).

Het was een sterke oproep om ons met broeder Charles naar een kruispunt in ons dagelijkse leven te begeven, om er mensen te ontmoeten en te beminnen.

En dan als laatste viering: de grote feestelijke dag van 3 december in Anderlecht, met als thema: **“Charles de Foucauld, man van relaties”**.

De voorbereiding van deze dag bracht ons als Foucauldfamilies op een heel bijzondere en intense manier samen. Elk kon meehelpen om met de eigen talenten en mogelijkheden deze dag tot een echte “feestdag” te maken.

Met velen werd de kerk en de zaal schoongemaakt en versierd. Van overal werd materiaal aangebracht, er werd met tafels en stoelen gesleurd en versiering aangebracht. En op 2 december ’s avonds had alles een feestelijke aanblik. Alles was gereed om ’s anderendaags 300 mensen te ontvangen.

Zaterdag 3 december. Eerst namen we de tijd nemen om elkaar van harte welkom te zeggen en dit natuurlijk met een tas koffie en een zelfgebakken “hartekoekje”. Daarna kon de dag beginnen.

Het thema van de voormiddag : “De boodschap van Charles de Foucauld voor ons hier en nu”.

Dit werd ons gebracht in drie getuigenissen:

- 1) “ Charles de Foucauld, van scheiding naar nabijheid met mensen, een weg naar de Welbeminde” door Hervé, kleine broeder van Jezus.
- 2) “Wat betekent Charles de Foucauld voor mij vandaag?” door Marleen, kleine zuster van Nazaret.
- 3) “Dimensies uit het leven van Charles de Foucauld, nog steeds actueel voor de Kerk vandaag” door Mgr Jean Kockerols, hulpbisschop voor Brussel.

Na deze getuigenissen was er korte tijd om hierover uit te wisselen met je buurman of buurvrouw, nadien gevolgd door een gesprek tussen publiek en de sprekers.

De voormiddag werd afgesloten met een eucharistieviering voorgegaan door onze nieuwe Kardinaal Jozef De Kesel.

De kinderen brachten een vriendschapsband aan met hetgeen zij in de voormiddag rond Charles de Foucauld geknutseld hadden. Bij de offerande werden symbolische “korenaren” aangebracht met daaraan de naam van de 20 verschillende groepen die de “Associatie Charles de Foucauld” uitmaken. Een symbool van vruchtbaarheid : de graankorrel van het leven van broeder Charles in de aarde geworpen op 1 december 1916, die nu een verscheidenheid van vruchten draagt.

In zijn homilie verwees de Kardinaal naar de grote Foucauldfamilie, nu over de wereld verspreid. En hij haalde ook Paus Franciscus aan als een “genade” voor de Kerk van deze tijd. Kleine zuster Sylvie bedankte de Kardinaal met bijna de zelfde woorden: “maar U, Kardinaal De Kesel, U bent een genade voor de Kerk van België”, waarop een daverend applaus volgde als een teken van instemming.

Daarna volgde de lunch, voor ons klaargemaakt door het sociaal restaurant “Cosmos” uit Kuregem. Dit was ook een gelegenheid om mekaar te ontmoeten, een weerzien van vele mensen, over de taalgrenzen heen.

Het namiddagprogramma had als thema: **“Een boodschap van broederlijkheid, samenleven in respect voor ieders eigenheid”**.

Dit begon met een powerpoint, gepresenteerd door Xavier, kleine broeder van het Evangelie “Charles de Foucauld, een man van relaties”.

Nadien kwamen er vier getuigenissen over samenleven in respect voor ieders eigenheid, gebracht door Rita Tyberghien van de Seculiere Fraterniteit uit Brugge, Ann Gilles-Goris van de Seculiere Fraterniteit uit St.Jans Molenbeek en schepen van die gemeente, Henri Hemelsoet uit Gent en medewerker in “de Tinten” en tot slot Jeanine Depasse en Thierry Thilfquin van het “Vormingscentrum Cardijn”.

Eén voor één aangrijpende en boeiende getuigenissen, waarin elk van hen levensechte en beklijvende ervaringen deelden.

Rond 16.30 werd deze dag afgesloten met een moment samen met de kinderen, die ons het lied brachten en uitbeeldden van “Overal bloeit de liefde op...”

Jij die mijn liedje hoort
jij die het ontvangt.
neem de vruchten en de zaden mee.
Thuis kun je, als je wilt,
ze overal in het rond, delen en zaaien.
We zullen spoedig zien, in de wereld,
bloeiende rozen van vrede.”

En ook hier kregen de aanwezigen een symbolisch doosje met een foto van Charles de Foucauld en het logo van deze jubelviering erop, en in het doosje een tekst van Charles de Foucauld en een van Madeleine Delbrêl en eveneens zaadjes om te planten en hartjes om rond te strooien.

Woorden schieten hier te kort om te vertolken wat er leefde aan dankbaarheid in het hart van elk die dit mocht meemaken. Broeder Charles was onze man van relaties geweest, had tussen ons banden van vriendschap gevlochten. Wij hadden de ervaring dat we een intense, grote “familiedag” beleefd hadden, waar elk het beste van zichzelf als geschenk voor elkaar had meegebracht en uitgedeeld. Over de verschillende talen heen was eenheid en respect voelbaar.

Als groep van verschillende Foucauldfamilies zijn we dichter naar mekaar toegegroeid en de wens is versterkt om die band die ons zo samenbracht, hechter te laten bestaan en voortduren.

Broeder Charles is de bindende figuur van “onze relaties!” Hij bracht vele mensen samen en zo blikken we heel dankbaar terug op dit jubeljaar!

De fraterniteit van Brussel,

Cecile, Martine en Rita

COLOMBIA

“VROUWEN DIE SPOREN NALATEN” VIEREN “50 JAAR FRATERNITEIT” IN SOACHA.

De vrouwengroep van Soacha: wie zijn ze?

De geschiedenis van deze groep is nauw verbonden met het begin van de fraterniteit in Bogotá. Soacha is een snel aangroeiende voorstad van Bogotá. Er leven veel afro-afstammelingen, en families verplaatst door het geweld. De levensomstandigheden zijn er ver van rooskleurig, maar we ontmoeten er sterke, moedige vrouwen, weerbare mensen. Zeven jaar geleden begonnen enkelen onder hen een groepje, want “samen zijn we sterker”. In hun dagelijks leven, dat volgens onze normen hard is, maken zij tijd en plaats voor ontmoeting, vorming, bezinning, en ... feesten. De vrouwengroep die regelmatig samenkomt gaf zichzelf de naam: “Vrouwen die sporen nalaten”.... Christ is nauw betrokken bij de werking van de groep en zij vertelt...

Zaterdag 8 oktober: Een dag, een ervaring om niet te vergeten. Bij mijn terugkomst uit België , na de viering van 15 augustus, deelden de vrouwen van Soacha me blij mee dat ook zij de 50ste verjaardag van de Fraterniteit verlangden te vieren, samen met onze fraterniteit hier, en dit in “El Oasis”, hun “thuisbasis”, zodat meerdere vrouwen eraan zouden kunnen deelnemen.

Na overleg met de fraterniteit kwam 8 oktober uit de bus. De afspraak was eerst vastgelegd op 13 uur maar gezien de afstand werd dit, op onze vraag, 14 uur. Bij aankomst werd ons een vredesduif opgespeld, zeer betekenisvol voor Colombia waar nu, na moeizame en lange onderhandelingen, een

vredesakkoord getekend is tussen de regering en de grootste guerrillagroep, de Farc.

De verrassing was compleet. De vrouwen hadden voor allen een middagmaal klaargemaakt: kip met rijst, een groenteslaasje en frisdrank. Een eenvoudig-heerlijke maaltijd, met als voornaamste ingrediënt de vriendschap. Een vijftiental vrouwen hadden hiervoor hun zeer schaarse inkomsten aangesproken en de onkosten gedeeld! Maar het was nog niet alles, want feesten zonder taart is onmogelijk, zelfs niet in de

meest armoedige omstandigheden. Dus volgde na het eten een feestelijke taart met rode wijn in mini-glaasjes!

Het geheel deed denken aan de grote tafel van de eindtijd waaraan alle mensen, zonder onderscheid, broederlijk zullen aanzitten. Ook in Soacha zaten we aan één sobere lange tafel met plaats voor allen, in een gezellige en familiale feestsfeer. Carmen Cecilia, religieuze en hoofdverantwoordelijke van de groep was zéér attent en in de weer zodat alles op wieltjes liep.

Wij van onze kant hadden foto's bij en een korte video over ons groot feest in Gent. De vrouwen waren héél aangenaam verrast zoveel volk samen te zien en te vernemen dat ook zij met hun namen en foto's deel uitmaakten van de viering. Niet in het minst waren ze fier met de Colombiaanse dans, uitgevoerd door Karime, de Colombiaanse kleine zuster in vorming, en te horen dat dit een succesnummer was. Het beeldmateriaal gaf aanleiding tot interessante vragen over de Fraterniteit, haar ontstaan en de spiritualiteit.

De samenkomst werd besloten met een gebed voor de vrede en voor Rosa Emma, de vorige verantwoordelijke die ernstig ziek is. We baden ook het “gebed van overgave”, en nodigden de vrouwen uit om het samen met ons te blijven bidden. Bij het afscheid kregen we de affiches mee die ze als versiering hadden gemaakt.

De maandag daarop was het vergadering en ik vertelde wat het voor ons betekend had aan te zitten aan die “apocalyptische tafel”, met hen, de vrouwen die generaties van lijden en liefhebben en vooral hoop in zich dragen. Dát noemen we een geschenk, een “genade”!

Christ, Bogotá.

Venezuela

DE HOOP VOELBAAR EN ZICHTBAAR IN KLEINE DINGEN

Nadat ik vier jaar in Colombia woonde, keerde ik terug naar Venezuela. Het was en is een grote verandering. Gedurende die vier jaar is de toestand in Venezuela op een schrijnende manier veranderd.

Ik zie hoe de mensen rondom ons vermageren en dat niet door te diëten omwille van de lijn. De economische en politieke crisis gaat maar verder. Oplossingen zijn er nog niet in het zicht. We blijven uren en uren in de rij staan om aan iets van eten te geraken en dan nog met volgnummers en/of nummers van je identiteitskaart. Medicamenten zijn nóg schaarser te vinden, zo ook de meest noodzakelijke toiletartikelen. En als er iets is, is het bijna onmogelijk om het te kopen door de zeer hoge prijzen.

In deze moeilijke omstandigheden stel ik mij voortdurend de vraag hoé reageren op wat we meemaken en waarvan kan ik, kunnen wij samen, getuigen?

Heel belangrijk is het de kleine tekens van hoop te zien. Ik denk daarbij aan Juan Pablo, aan Kissed en aan Hortensia: drie van onze vrienden.

Juan Pablo, een jonge man van 19 jaar, ligt in het hospitaal. Hij werd door de politie in de onderrug geschoten. De reden is onduidelijk, maar de moeilijke situatie waarin mensen leven brengt geweld mee, ook van de kant van de politie. Bij Juan Pablo doorboorde een kogel de dikke en de dunne darm, met als gevolg dat hij een ileostoma en een colostoma heeft. Stomamateriaal is niet meer te vinden, het was erbarmelijk te zien waarmee hij zich behielp. Godzijdank kwam hiervoor hulp uit België: de zus van een kleine zuster, zelf verpleegkundige,

zorgde met enkele collega's voor het nodige materiaal. Na enige perikelen kwam het aan in Maracay. Een enorme opluchting!

De andere medicatie moet hier gezocht worden wat betekent alle apotheken van de stad aflopen, om tenslotte drie van de vijf voorgeschreven medicijnen te vinden. De dankbaarheid van Carmen, de moeder en van Juan Pablo, is niet in een paar woorden te beschrijven. Waar wij als mensen op mekaar kunnen rekenen, daar vinden we de "kleine hoop" die doet leven.

Kissed, moeder van twee kleine kinderen verjaarde. Er was geen bloem en geen suiker, dus geen taart om een gelukkige verjaardag te zingen, iets wat hier in Venezuela een vaste traditie is.

Wij hadden nog een beetje bloem en suiker meegebracht uit Colombia, niet voldoende om een taart te bakken, maar wel om enkele pannenkoeken te maken. We verzamelden ons rond de pannenkoeken en zongen van harte een "gelukkige verjaardag", heel eenvoudig maar voldoende om samen het leven te vieren.

Hortensia! We leerden haar kennen, jaren geleden, in Los Teques waar we toen een fraterniteit hadden. De geschiedenis van Hortensia is getekend door armoede, meer nog, door miserie, op alle terreinen. Ze heeft twaalf kinderen op de wereld gebracht. Nu bleef ze alleen achter met haar twee jongste dochtertjes van acht en vijf jaar. En waarvoor ze veel schrik had is nu ook weer gebeurd: in september werden ze afgenomen en in een instelling geplaatst in Maracay, op 75 km van waar zij woont. Dit was ook het lot van haar andere kinderen.

Hortensia, nu alleen in haar rancho, tracht de band te bewaren met haar kinderen... wij zijn daarvan al veel jaren getuige.

Godelieve gaat nu samen met Hortensia elke week de kinderen bezoeken. We helpen Hortensia de busreis te betalen en zorgen voor een koekje voor de kinderen. Armoede sluit veel deuren naar hoop en naar toekomst. Wij trachten die voor haar toch open te houden...

Margarita is een vrijwilligster van de sociale dienst. Gisteren vroeg ze aan Agnes wat we nodig hadden van eten, en Agnes zei dat we geen olie meer hadden. Vandaag kwam ze met een klein flesje olie, wat suiker en rijst voor ons... We kunnen terug iets bakken en voelen zelf ook hoe gelukkig helpen en delen kan maken!

Wij horen de mensen zo dikwijls zeggen : “De hoop dat is het laatste wat je verliest.”

Edith. Venezuela

AFSCHEID VAN VENEZUELA.

Lucretia De Brandere verlaat definitief Venezuela omwille van haar gezondheid. Zij ging voor een laatste maal terug naar het land waar zij 37 jaar het leven deelde. Zij deed er een intense arbeidservaring op: eerst lange jaren als arbeidster op fabriek en nadien in de kuisploeg van een ziekenhuis. Steeds in grote solidariteit met haar medearbeiders. Het kostte haar het arbeidsmidden te verlaten om de huishouding op zich te nemen in de fraterniteit en dit tot de warmte en de steeds schaarser wordende medicatie, haar ertoe brachten “vaarwel” te zeggen aan het hartelijke, Venezolaanse volk. Lucretia schreef ons deze brief na haar laatste bezoek.

Mijn laatste bezoek aan Venezuela heeft zo'n ingrijpende indrukken bij mij nagelaten dat ze mijn verder leven zullen tekenen.

Behalve de kleine zusters, die moedig en met grote toewijding, hun moeilijke weg voortgaan, heb ik ook enkele mensen persoonlijk ontmoet met wie wij reeds jaren samenleven in vriendschap en solidariteit.

Als ik daar nu over nadenk, komt mij spontaan voor de geest hoe de innerlijke gesteldheid van kleine broeder Charles definitief veranderde na zijn ziekte. Op een bepaald moment werd hij machteloos en totaal afhankelijk van de plaatselijke bevolking die hem het leven redde. Tot dan toe was alles van hem uitgegaan naar anderen toe. Hij verlangde de universele kleine broeder zijn die heel zijn vermogen, al zijn lichamelijke en geestelijke krachten in dienst wilde stellen van de meest verlaten volken. Hij deed het uit liefde voor Jezus, zijn "Enig Voorbeeld". Maar hij koos zelf hoé ver hij wilde gaan.

Señora Orfelía kennen wij van toen we in de stad Los Teques, in de barrio Pan de Azúcar woonden. Ze zag de kleine zusters graag en wij vonden haar allemaal een uitzonderlijke vrouw. Maar na het persoonlijk getuigenis dat zij nu gaf (zonder dat zelf te beseffen) zal mijn leven nooit meer hetzelfde zijn!

Sra Orfelía lijdt sinds jaren hevige pijnen door reuma en artritis waardoor haar handen en voeten helemaal misvormd zijn. Door middel van de ziekteverzekering van haar dochter werd zij verschillende keren geopereerd en kreeg ook regelmatig behandelingen en medicatie om de pijn dragelijker te maken.

Door de situatie van het land is ze nu reeds meer dan twee jaar zonder een enkele vorm van pijnbestrijding. Zij lijdt constant hevige pijn en kan zich bijna niet meer bewegen.

Toch komt er geen klacht over haar lippen, integendeel ze is altijd bezorgd om de anderen, altijd attent om anderen te helpen en moed in te spreken.

Señora Flor heeft een zwaar gehandicapte dochter die ze reeds 23 jaar verzorgt met geduld en tederheid, zoals alleen een liefhebbende moeder dat kan. Met hulp van België konden wij haar gedurende jaren helpen om incontinentiemateriaal en medicatie te kopen, maar dat is nu niet meer mogelijk. Het materiaal ontbreekt gewoon.

Señora Flor woont met haar gezin ongeveer in het midden van een trap die twee straten met elkaar verbindt. Toen wij er woonden deden wijzelf dagelijks de trap want die lag naast de fraterniteit. Zo weten we goed wat het betekent 164 treden af te dalen of te beklimmen. Daarbij zijn alle treden ongelijk. Regelmatig krijgt Yusleidy, de gehandicapte dochter, darmobstructies die de buik doen opzwellen en zeer pijnlijk zijn. Ze kan alleen zachtjes kreunen. Dan moet señora Flor, die veel last heeft van haar totaal versleten knieën, het meisje minstens 80 treden naar boven of naar beneden dragen om met een taxi naar het hospitaal te gaan.

Nu ik nog eens op bezoek ging vertelde ze mij, hoe ze God echt dankbaar is omdat haar kind 'rustig' is. In het hospitaal ontmoet ze regelmatig een moeder wiens kind dezelfde ziekte heeft als Yusleidy, maar die roept, schreeuwt en zichzelf bijt en verwondt. "Ik heb zo'n medelijden met die arme vrouw, want ze is er veel erger aan toe dan ik" zei señora Flor mij tijdens de laatste ontmoeting.

Dit zijn maar twee voorbeelden van vrouwen voor wie ik sinds jaren een grote bewondering heb. Tussen ons is een echte vriendschap gegroeid. Nu zijn ze voor mijn 'meesters'

geworden. Nooit zal ik hun diep geloof en vertrouwen kunnen evenaren, nooit zal ik hun 'gelijke' worden in die totale zelfvergetelheid en dankbaarheid, ondanks de extreem moeilijke situatie waarin zij dag na dag moeten leven.

Ik zal ze niet meer terugzien, maar die laatste ontmoetingen werpen een Licht van Hoop en Vertrouwen op mijn "nieuwe weg" in Parijs.

Ik ervaar het als een totaal 'gratuite' Genade die mij stil en dankbaar maakt.

Lucesse

Antwerpen

Het kleine meisje hoop

*Soms kan ik mijn eigen ogen niet geloven.
Geloof en liefde zijn als vrouwen.
Hoop is een heel klein meisje van niks.
Zij stapt op tussen de twee vrouwen
en iedereen denkt: die vrouwen houden
haar bij de hand,
die wijzen de weg.
Maar daarvan heb ik meer verstand,
zegt God, ik zeg:
het is dat kleine meisje hoop
dat al wat tussen mensen leeft
hun heen en weer geloop
licht en richting geeft.*

Uit 'Le Porche du mystère de la deuxième vertu'
(CHARLES PÉGUY. Vertaling: Frans Van Bladel)

Naar aanleiding van het voorbije bezinningsweekend, waar we verder gingen op het jaarthema: “Avontuur van Hoop”, weten we ons uitgedaagd om te blijven stilstaan bij de HOOP, in ons leven, en voor ons meer bepaald in en rond onze fraterniteit in Antwerpen.

Mieke Devriendt werkt als buddy in “De Overzet”, een project binnen de brede waaier van engagementen en initiatieven van

het Antwerpse stadspastoraat. “De Overzet” biedt ondersteuning en opvang aan vrouwen in een crisissituatie. Het woord “overzet” doet ons spontaan denken aan twee oevers, gescheiden door water. In grote nood op de oever van een stroom staan en niet weten hoé aan de overkant komen kan mensen radeloos maken. Er is een hulpmiddel nodig, een overzet.

Ergens “onthaald worden”, er tot rust mogen komen, hulp krijgen om de overzet te wagen, dát doet de hoop en de moed herleven... het leven kan verder gaan op de andere oever. Daarvoor zet Mieke zich als vrijwilligster.

UITGEDAAGD DOOR DE HOOP VAN JOSEPHINE

Mieke verwoordt een ervaring van hoop, van “overzet”, die ze mocht beleven met Josephine, een van de vrouwen die in het project een tijdelijk onderkomen kreeg.

Josephine vond eindelijk een appartementje, aangepast aan haar budget! Een gewoon feit , maar voor Josephine betekent het een begin van nieuw leven. Het is altijd een hoopvol gebeuren voor de vrouwen als iemand van hen kan doorschuiven van een kamer naar een iets grotere woonst en zo op eigen benen kan staan.

Josephine vroeg mij om, samen met andere vrienden van de kerk waar zij werkt, haar mee te helpen om het appartementje bewoonbaar maken, want het was lang niet “instapklaar”. We zochten samen hoe het beste te werk te gaan. Samen deden we de noodzakelijke eerste opkuis. Een heel werk! Er moest ook naar het containerpark en naar de kringloopwinkel

gereden worden. Voor een alleenstaande vrouw en zonder auto zou het haast onmogelijk zijn om dit klaar te spelen. Maar 'de kleine goedheid' maakt zoveel mogelijk en de hulp kwam er. Het was een mooi gebeuren.

We werkten samen, soms elk in een andere kamer en ondertussen elkaar aanmoedigend.... Het deed Josephine goed! Of zoals zij het uitdrukte: "Mama Mieke, als jij er bent voel ik mij zo rustig". En er werd niet alleen van gedachten gewisseld rond het concrete werk. Tussen poetsen en verven door werden ook toekomstplannen gemaakt om een grote droom waar te maken.

Zo nu en dan kregen we van vrienden de nodige bemoediging en bevestiging. Het bracht ons allemaal dicht bij elkaar.

Mij trof de hoop en het vertrouwen van Josephine. En dat brengt me bij "het kleine meisje hoop" waar professor Peter Schmidt het over had in zijn uiteenzetting rond "Hoop in de Bijbel" tijdens ons bezinningsweekend. Het 'kleine meisje hoop' dat bij de hand gehouden wordt door de vrouwen 'geloof' en 'liefde' en samen met hen verder gaat...

Hier ervaar ik dat het Josephine is die mij, Mieke, bij de hand neemt, mij in haar nood uitdaagt en verder doet gaan. Zo worden wij elkaars "buddy"... wij helpen mekaar, verrijken elkaar, de "overzet" is de brug, gemaakt door geloof, liefde en hoop. Het maakt mij gelukkig dat te mogen meemaken in de verscheurde wereld van vandaag.

HOOP TEGENOVER ANGST EN WANTROUWEN

Onlangs kregen we in Het Nieuwsblad de resultaten te lezen van een grootschalige enquête, afgenomen 7 maand na de aanslagen in Brussel en Zaventem, want die hebben het meest ingehakt op het veiligheidsgevoel van de mensen. Ook het wantrouwen tegenover andere religies leeft sterker dan vóór die bewuste feiten van 22 maart...

En toch, ook dit jaar werd weer het Offerfeest gevierd bij onze moslimburen. Wij kregen een uitnodiging in de bus om mee te vieren, om mekaar te ontmoeten. De uitnodiging, precies dit jaar getekend door de aanslagen, had een grote tekenwaarde. Met de overtuiging dat “samen” leren leven dé grote opgave is, zijn we ingegaan op de uitnodiging.

De ontmoeting begon in de moskee. Daar werden we aangesproken en rondgeleid door de vrouw die verantwoordelijk is voor de activiteiten met de vrouwen. Zij maakt ook deel uit van een interreligieuze groep. Het trof ons hoe ze in haar vertellen niet zocht naar de verschillen met het christelijk geloof, maar eerder naar de gelijkenissen die te vinden zijn het gebed, het delen, het respect... Het was werkelijk een deugddoende, maar vooral een hoopgevende ontmoeting.

Ook in onze parochie leeft hoop! Ondanks de grote veranderingen in de bevolking rondom ons en de sterke daling van de Vlaamse christenen in de kerk, leeft en werkt er in de parochie een kleine groep met het verlangen om gemeenschap te vormen met iedereen, ook met mensen afkomstig uit andere landen.

We vroegen ons in de parochieploeg al sinds geruime tijd af welke nationaliteiten er in onze gemeenschap vertegenwoordigd zouden zijn?

En we planden een speciale ontmoetingsviering. Reeds in juni maakten we dit initiatief bekend in de kerk en begonnen we mensen ervoor warm te maken. Het lukte en mensen boden zelfs spontaan aan om een typisch gerecht mee te brengen.

Eind september had dan die bijzondere viering plaats. Vlagjes met de namen van de verschillende landen vormden een sober maar sprekend decor en benadrukte de internationaliteit van onze parochie.

Er is o.a. een vrij grote groep Assyrische christenen, die uit verschillende landen komen. Als intredeliel zong vader Bikhan, een Assyrische christen, vluchteling uit Turkije, een lied over de hoop. Wij verstonden de woorden niet, maar het geloof en het verlangen waarmee hij zong raakten ons allemaal.

Voorbeden werden uitgesproken, heel eenvoudig, ook al eens in het Frans en dan.... het Onze Vader, met z'n allen stonden wij rond het altaar, hand in hand, werkelijk als zusters en broers, samen biddend tot dezelfde Vader, elk in de eigen taal. Een ontroerend moment waarop verschillen wegvallen en we elkaar als mens-onderweg aanvoelen en naderbij komen.

Na de eucharistie ging het vieren verder, met het delen van hapjes en vreemde bereidingen. Twee vrouwen kwamen op ons af om te zeggen dat zij van Rusland afkomstig waren en dat hun vlagje er niet bij stond... een euvel dat ondertussen reeds verholpen is!

Frans Van Bladel schrijft in een commentaar op bovenvermeld gedicht van Charles Peguy:

“Geloof en liefde liggen voor de hand. Ze hebben trouwens betrekking op dingen die al bestaan. Maar de hoop is op toekomst gericht...”.

‘Het is dat kleine meisje hoop dat de mensen zien laat, zien soms even, wat er in het leven mogelijk is’ (C.P.)

Mieke en Ria, fraterniteit Antwerpen.

DE FRATERNITEIT VAN DE MIMOSAstraat, GENT, VERHUISDE NAAR SINT-SALVATORstraat 26, GENT

Na 18 jaar verlieten de kleine zusters de “Bloemekenswijk” op de parochie Sint-Vincentius te Gent. Het huis is aan verbouwing toe en dus zochten wij een andere woning. Onze zoektocht bracht ons terug op de parochie heilig Kerst, te Gent, waar wij vroeger reeds verschillende jaren woonden.

Na een grondige kuis- en opknapbeurt konden Lieve Baudewijn, Vera Vandeslijcke en Nathalie Melkebeke er op 24 november hun intrek nemen en de nieuwe fraterniteit starten. De parochie is geen totaal onbekend terrein, maar de buurt en de kerkgemeenschap zijn toch tijdens de jaren van afwezigheid fel veranderd, dus wordt het weer een geduldig leren kennen van mensen en situaties.

Op de Bloemekenswijk reageerde men met spijt op het vertrek van de kleine zusters. Daarmee komt ook een einde aan het wekelijks eucharistie vieren in de fraterniteit. Vera beloofde regelmatig haar bezoeken op SIVI (Sint-Vincentius) verder te zetten, en dat verzachtte het afscheid.

Hierover berichtte de parochieploeg het volgende in het parochieblad:

LAATSTE EUCHARISTIEVIERING IN DE MIMOSAstraat

Bijna vijftien jaar lang was er een eucharistieviering op maandag in de Mimosastraat 44. Toen de kleine zusters daar hun noviciaat vestigden vroegen zij aan pater Rik, de toenmalige pastoor, om bij hen eucharistie te vieren. Niet

alleen de inwonenden, (de kleine zusters) maar ook mensen uit de buurt namen deel aan dit gebeuren.

Spijtig genoeg stopt nu deze traditie. Vera en Lieve, de huidige huisbewoners, vertrekken begin november naar een woning op een andere parochie. Het is met begrip, maar ook veel spijt dat wij de beslissing van hun gemeenschap vernomen hebben. Wel is ons verzekerd - en daar zijn we heel blij om - dat Vera naar onze Bloemekenswijk zal blijven komen.

‘Uit dank’ is de intentie voor de laatste viering. Onze grote dank gaat inderdaad naar hen uit die vroeger en nu hun huis gastvrij openstelden en een aantrekkingspool waren voor velen. Dank voor de warme ontvangst, de hartelijke sfeer, het delen van vreugde en verdriet, het samen luisteren naar Gods woord en het breken van het brood.

Op maandag 17 oktober kwamen wij dan voor de laatste maal samen in het gastvrije huis van de Mimosastraat 44. De ruimte was juist groot genoeg voor de 16 aanwezigen om samen eucharistie te vieren. Daarmee is er een einde gekomen aan bijna 15 jaar bijeenkomen ‘in een of ander huis’, zoals ook de eerste leerlingen van Jezus deden.

Veel vreugde en verdriet hebben we samen gedeeld. Mensen zijn van ons heengegaan, nieuwe gezichten doken op ... Dankbaar kijken we naar het verleden en hopen we op nieuwe toekomst.

De slotwoorden uit een preek van pastoor Guido zijn hier op hun plaats:

“Vanuit het vertrouwen dat het gaat om Gods plan, hoop ik, samen met u, op weg te gaan naar een nieuwe toekomst voor onze gemeenschappen, voor het Godsvolk, voor deze wereld.”

Nog even praktisch

Lezers vroegen ons naar een rekeningnummer om hun solidariteit in daden om te zetten.

Een bijdrage voor de Nazaretberichten zelf kan nog steeds op het nummer:

IBAN BE 91 8907 1409 9176

BIC VDSPBE91

Kleine zusters van Nazaret,

Meibloemstraat 90, 9000 Gent